

عنوان: ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی احداث روگذر شهید رحمتی - بزرگراه امام علی

کارفرما: شهرداری منطقه ۱۴ تهران

سال اجرا: ۱۳۹۴

مجری: معصومه محقق

کارشناس ارشد جامعه‌شناسی ma.mohaghegh15@gmail.com

مقدمه

یک جنبه مهم در ارتقاء سطح کیفیت زندگی شهری وجود امکانات و زیر ساخت‌های مناسب جهت حضور ایمن عابران پیاده در گذرگاه‌های شهری است. نادیده انگاشتن عابران پیاده و در اولویت قرار گرفتن حرکت سواره در سیاست‌های شهری نقدی است که همواره بسیاری از منتقدان به مدیریت شهری وارد می‌کنند. در چند سال اخیر نیز در تهران شاهد گسترش بی‌سابقه شریان‌های ارتباطی بخش‌های مختلف شهر، ساخت بزرگ‌راه‌ها و آزادراه‌ها بوده‌ایم که ساخت اتوبان امام علی (ع) در صدر آن قرار داشته است. ساخت اتوبانی که با همه مزایای خود فضای کالبدی شهر را دچار گسست نمود و فضاهای عمومی بسیاری از محلات را شقه شقه کرده و به دنبال خود احداث روگذر و زیرگذرهای متعددی را جهت عبور عابران از این فضا و ارتباط بین ساکنان محلات و مراکز خدمات شهری، داشته است. منطقه ۱۴ شهرداری تهران و بسیاری از محلات قدیمی آن نیز از جمله مناطقی بوده‌اند که از این گسست در امان نماندند. دو محله دولاب و حسین آباد دولاب از محلات بسیار قدیمی منطقه و شهر تهران محسوب می‌شوند که اگر چه در گذشته مرز و حصار برای تفکیک این دو محله از هم وجود نداشت، امروز وجود اتوبان امام علی به عنوان مرز و حد دو محله، مشکلاتی را در زمینه دسترسی ساکنان این محلات برای استفاده از خدمات شهری به خصوص مراکز آموزشی به وجود آورده است. جانمایی و احداث روگذر عابر پیاده شهید رحمتی از سوی شهرداری منطقه ۱۴ نیز پاسخی به نیازهای شهروندان این محدوده در خصوص حل مشکلات ترددی و افزایش یکی از شاخص‌های سلامت و توسعه پایدار شهری و امکان دسترسی متوازن به خدمات مختلف شهری برای ساکنان محله‌های دو طرف اتوبان امام علی بوده است.

اما مدیریت شهری از یک سو ملزم به توسعه این فضاها در جهت رفع نیازهای شهروندان است از سوی دیگر فضاهای یاد شده باید به نحوی توسعه یابند که کمترین پیامدهای منفی را بر محیط اجتماعی و زیستی داشته باشد. بنابراین با در نظر گرفتن مساله عبور اتوبان امام علی (ع) در فاز ۱- در این محدوده و عدم امکان عبور عابر از سطح گذر مگر به واسطه روگذرها و اینکه احداث این روگذر جواب گوی نیازی یکی از گروه‌های آسیب پذیر عابران پیاده (کودکان ۶-۱۲ سال دانش آموز) بوده و همچنین به دلیل نقش واسط و ارتباطی این روگذر جهت ارتباط ساکنان دو محله دولاب و حسین آباد دولاب و دسترسی متوازن ساکنان به خدمات شهری که قبلا به آسانی صورت می گرفت در این پژوهش با هدف بررسی وضع موجود، به بررسی حوزه‌ی اثرگذاری و شناسایی ذی نفعان احداث روگذر در سطح محدوده مورد مطالعه طرح پرداخته و در صدد پاسخ گویی به این پرسش هستیم که آثار اجتماعی و فرهنگی احداث روگذر شهید رحمتی در منطقه چهارده شهرداری تهران کدام است؟ و راهکارهای کاهش آثار منفی و افزایش آثار مثبت آن کدام است؟

توصیف اقدام مداخله‌ای

پروژه احداث روگذر شهید رحمتی در منطقه ۱۴ شهرداری تهران در خیابان شهید رحمتی جنوبی روی اتوبان امام علی (ع)، باعث اتصال دو محله حسین آباد دولاب در ناحیه ۵ و محله دولاب در ناحیه ۴ منطقه ۱۴ شهرداری تهران و غرب و شرق اتوبان امام علی (ع) می شود. فاز اول پروژه شامل جانمایی و اجرای فنداسیون دو طرف عرشه پل با حفر ۱۰ متر در شرق و غرب اتوبان در نیمه دوم سال ۱۳۹۳ انجام پذیرفته است. سازه روگذر از نوع پل های فلزی بوده، طول عرشه روگذر برابر با طول اتوبان و در حدود ۵۰ متر در نظر گرفته شده است ضمن اینکه به دلیل واقع شدن اتوبان امام علی در فاز ۱- برای این روگذر بیشتر از سه پله طراحی نشده است. بودجه پیشنهادی برای اجرای عملیات این فاز ۲۵۰۰ میلیون ریال پیشنهاد شده است اما پیش بینی شده که هزینه اجرا فرا تر از این مبلغ باشد.

روش پژوهش

روش‌شناسی تحقیق حاضر تلفیقی از روش‌های کمی و کیفی است که برای جمع‌آوری داده‌های آن از روش‌های اسنادی و میدانی استفاده شده است. در ابتدای مطالعه بررسی‌های اسنادی در زمینه گردآوری اطلاعات در خصوص مشخصات محدوده مورد مطالعه (از قبیل موقعیت جغرافیایی، تاریخچه و برخی اطلاعات جمعیتی) تعریف مفاهیم و پیشینه پژوهش، کتب، مقالات موجود مورد استفاده قرار گرفته است. در روش میدانی نیز از تکنیک‌های مختلف این روش برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- پیمایش در بین گروه‌های ذی‌نفع و تاثیرپذیر با حجم نمونه ۳۰۰ نفر از زنان و مردان ۱۸-۶۵ سال ساکن دو محله دولاب و حسین آباد دولاب.

- مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختمند. در این باره مطابق با نیازها، اهداف و سئوالات تحقیق، به مطلعان کلیدی و افراد اثرگذار محلی، کارشناسان و مسولان خبره اطلاعات لازم گردآوری شده است.
- مشاهده مستقیم گروه تحقیق در طول فرآیند تحقیق، با تاکید بر محدوده‌ی تحت نفوذ و تاثیرپذیر از پروژه، به منظور برآورد هرچه بهتر دامنه تاثیرات طرح و مشاهدات میدان مطالعه (و تهیه فیلم و عکس).
- بحث گروهی متمرکز با گروه‌های مردمی و نمایندگان گروه‌های اجتماعی ساکن در محله‌های دولاب و حسین آباد دولاب در دو جلسه. در این زمینه از تعدادی از نمایندگان گروه‌های اجتماعی مختلف در سطح دو محله دولاب و حسین آباد دولاب که در نزدیکی محل احداث پروژه (دو سوی اتوبان) ساکن بوده‌اند، از طریق نمونه‌گیری قضاوتی به برگزاری اولین جلسه اقدام شد. در جلسه دوم نیز از تعدادی از اولیاء دانش‌آموزانی که فرزندان‌شان از سمت محله دولاب به مدارس موجود در محله حسین آباد دولاب مراجعه می‌کنند از طریق نمونه‌گیری قضاوتی به برگزاری جلسه اقدام شد.

در ادامه برای برآورد پیامدها از تحلیل همه داده‌های جمع‌آوری شده از داده‌های کمی و کیفی به‌علاوه تجربیات تیم اتاف تاثیرات مهم پروژه مورد بررسی قرار گرفت و بر اساس نوع و ماهیت تاثیر، احتمال وقوع و زمان تاثیر، قلمرو جغرافیایی و اجتماعی تاثیر به برآورد آنان پرداخته شده است. برای تعیین کاربست‌ها نیز از روش‌های کمی و کیفی به ویژه روش تفسیر و تبیین استفاده شده است.

یافته‌ها

➤ یافته‌های حاصل از ضرورت احداث روگذر

در رابطه با ضرورت احداث روگذر در مکان مورد مطالعه، یافته‌ها نشان داد که اذعان اکثریت قریب به اتفاق مصاحبه‌شوندگان مبنی بر ضرورت احداث این روگذر بوده است و احداث آن را در راستای رفع نیازهای محله خود دانسته‌اند. در این زمینه از دید ۹۲٫۶ درصد از ساکنان هر دو محله، احداث چنین روگذری ضرورت زیادی داشته است. همچنین با توجه به اینکه از نظر ساکنان محدوده کمبود دسترسی به پل‌های عابر پیاده جزو سه اولویت بالا برای رسیدگی در هر دو محله بوده است می‌توان به اهمیت ضرورت اجرای این پروژه دست یافت. این در حالیست که مهم‌ترین دلایل ضرورت احداث از دیدگاه ساکنان "دسترسی سریع و ایمن دانش‌آموزان به مدرسه و مهد کودک" (۳۵٫۱ درصد) "دسترسی به پارک و مزار شهدا" (۱۸٫۲ درصد)، "دسترسی به محله دولاب و مراکز خرید موجود در آن" (۱۲ درصد) و "دسترسی آسانتر به ایستگاه اتوبوس BRT (۱۰٫۳)" به ترتیب مهم‌ترین دلایل به شمار رفته‌اند.

به طور حتم یکی از عواملی که سهم مهمی در افزایش استقبال و استفاده مردم از روگذرهای عابر پیاده دارد، مکان احداث آن است. نتایج بدست آمده از پیمایش نشان دهنده رضایت زیاد پاسخگویان (۸۸٫۷ درصد) از مکان انتخاب شده بوده است. همچنین یکی از نقاط قوت در خصوص جانمایی این روگذر توجه به نظر ساکنان بوده است. در این زمینه پیرو درخواست‌های مردمی مکان احداث نیز از سوی آنان پیشنهاد شده بود که کارشناسان پس از بررسی آن با استاندارهای موجود این مکان را برای احداث برگزیدند.

در رابطه با احداث روگذر در محدوده مورد مطالعه یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت این پروژه می‌تواند به شکل استفاده ساکنان از این روگذر ظاهر شود. براساس نتایج بدست آمده از مصاحبه‌های انجام شده با اعضای شورایاری با توجه به احساس ضرورت بالا از سوی اهالی، درخواست‌های مکرر و پیگیری آنان جهت احداث، در آینده نیز شاهد استقبال بسیار بالای مردم از این روگذر خواهیم. نتایج حاصل از پیمایش نیز نشان داد که تنها ۱٫۶ درصد از پاسخگویان احتمال استقبال کم و بسیار کم را مطرح ساخته‌اند.

براساس نتایج مصاحبه‌ها و جلسات بحث گروهی در خصوص عملکرد شهرداری در خصوص حفظ و نگهداری از روگذرهای سطح محدوده، اکثریت شرکت‌کنندگان از عملکرد شهرداری رضایت نداشته و معتقد

بودند که بعد از احداث نظارت چندانی جهت رفع مشکلات و معضلات پیش آمده از جمله حضور معتادان، نظافت به موقع، تامین روشنایی و دفع آب ناشی از بارندگی وجود ندارد.

همچنین در خصوص موارد اثر بخش در استفاده از روگذر های عابر پیاده، بسیاری از ساکنان (۵۱،۵ درصد) تامین امنیت روگذر را از جمله مواردی دانسته‌اند که بیشترین تاثیر را بر افزایش استفاده شهروندان و اثر بخشی خواهد داشت. ۲۳،۶ درصد رعایت نکات ایمنی (حفاظ و نرده‌ها، کفپوش مناسب...) را در این زمینه موثر دانسته و روشنایی مناسب نیز سومین عاملی بوده که از نظر پاسخ‌گویان می‌تواند در استفاده بیشتر عابران به خصوص در شب تاثیر گذار باشد. این در حالی است که این ۳ عامل از جمله مهم‌ترین درخواست‌های ساکنان از مسئولان برای توجه بیشتر به روگذر در حال ساخت نیز به شمار رفته است.

➤ یافته‌های حاصل از تاثیرات احتمالی احداث روگذر

نتایج بررسی‌ها نشان داد که احداث این روگذر روی شش حوزه تاثیرات اجتماعی، تاثیرات فرهنگی، تاثیرات اقتصادی، تاثیرات زیست محیطی و تاثیرات کالبدی و ترافیکی تاثیر داشته که هر حوزه شامل چندین شاخص تاثیر بوده است. از نظر ماهیت تاثیرات احداث روگذر را می‌توان در دو دسته کلی تاثیرات مثبت و تاثیرات منفی تفکیک نمود که البته شمار و عمق تاثیرات مثبت بسیار بیشتر از تاثیرات منفی بوده است. گستره تاثیرات احداث روگذر در سه سطح مداخله، بلافاصله و فراگیر مورد بررسی قرار گرفت و طول دوره تاثیر بر اساس دو زمان حین اجرا و پس از بهره‌برداری قابل تفکیک بوده است که بیشترین آن مربوط به مرحله پس از بهره‌برداری بوده است. همچنین بر اساس مطالعات میدانی کمی و کیفی تیم تحقیق ذی‌نفعان طرح احداث روگذر را می‌توان به سه دسته افراد (ساکنان محله دولاب و حسین آباد دولاب، دانش‌آموزان، کسبه و رانندگان) گروه‌ها (شورایاری محله دولاب و حسین آباد دولاب) سازمان‌ها (شهرداری منطقه ۱۴ و معاونت‌های تابعه، دبستان حضرت ابوالفضل، سرای محله حسین آباد دولاب، خانه فرهنگ زیتون و شرکت‌های پیمانکار) تقسیم نمود چند دسته تقسیم نمود: مهم‌ترین پیامد احداث روگذر در مکان مورد نظر، در حوزه اجتماعی، افزایش عدالت اجتماعی با تامین دسترسی ساکنان محدوده به مراکز خدمات شهری (فضای سبز، سرای محله، خانه فرهنگ، مدرسه، سوله ورزشی)، ایجاد امکان دسترسی به برخی از شریان‌ها و ایستگاه‌های BRT و کاهش مسافت و سهولت دسترسی دانش‌آموزان به مدرسه بوده است. در این زمینه با اجرای این پروژه دانش‌آموزان دبستانی از نظر مسافتی ۱۱۰۰ متر کاهش مسافت و ۱۰-۱۲ دقیقه کاهش زمانی را در

هر بار طی مسافت شاهد خواهند بود. این مدت برای والدینی که هر روزه مجبور به همراهی فرزندان خود از مدرسه تا خانه هستند (طی این مسیر چهاربار در روز) به ۴۰ الی ۴۴ دقیقه و از نظر مسافتی به ۲۲۰۰ متر کاهش خواهد یافت که در نتیجه این کاهش مسافت شاهد استفاده کمتر والدین از وسیله های شخصی جهت رساندن فرزندان به مدرسه و کاهش حجم ترافیک در پیک شلوغی (۱۲ ظهر و ۷/۵ صبح) در سطح محدوده نیز خواهیم بود. ایمنی عابر پیاده به خصوص دانش آموزان به دلیل عدم استفاده از روگذر ماشین رو و تغییر مسیر بسیاری از آنان از مسیر فعلی موجود که پیاده رویی برای عبور عابران طراحی نشده است، در این پروژه از دیگر پیامدهای شناسایی شده بوده است. اجرای این پروژه با مورد توجه قرار دادن حق عابران پیاده در این مسیر و فراهم نمودن امکانات و تسهیلات مناسب جهت حضور ایمن عابران پیاده، پیامدهایی نظیر ترویج و گسترش فرهنگ پیاده روی و افزایش ارتباطات اجتماعی را نیز با خود به همراه دارد.

عبور اتوبان امام علی (ع) در فاز ۱- و عدم امکان عبور عابر از سطح گذر مگر به واسطه وجود پل بین دو محله ی قدیمی که اکثر ساکنان آن با یکدیگر نسبت فAMILI داشته اند به نوعی باعث گسست اجتماعی و کم شدن ارتباطات به علت سخت شدن تردد به محله مجاور شد، که با احداث این روگذر شاهد تردد آسان تر و بیشتر ساکنان دو محله برای بهره مندی از امکانات موجود در دو محله به خصوص امکانات فضای سبز خواهیم بود، که در نتیجه آن امکان تعامل بیشتر افراد و افزایش ارتباطات انسانی فراهم خواهد شد. احداث این روگذر به دلیل خدمات رسانی بیشتر به اهالی که یکی از فاکتورهای تعلق مکانی به شمار می رود و نیز حل یکی از مشکلات ترددی ساکنان که همه روزه با آن مواجه بوده اند، باعث افزایش تعلق محله ای ساکنان این محدوده خواهد شد.

کاهش تخریب فضای سبز حاشیه اتوبان امام علی از جمله مهم ترین پیامدها در حوزه زیست محیطی بوده است. تردد عابران پیاده از میان پوشش فضای سبز میانی و کناری بزرگراهها (رفوژها)^۱ هر ساله آسیب فراوانی به این فضاها می رساند. عدم وجود پیاده رو در خیابان شهید رحمتی، عابران پیاده و به خصوص دانش آموزان را مجبور به استفاده از این فضا برای در امان ماندن از تردد خودروها نموده که موجب آسیب رساندن به این پوشش شده است. این فضا با عرض زیاد و با داشتن پوشش چمن، بوته های رز، درختان کاج، بیدمجنون و نهال های بسیاری،

---

^۱ refuge

باعث زیبایی این خیابان شده است. با اجرای این پروژه و به وجود آمدن مسیر جدید جهت تردد عابران پیاده شاهد کم شدن تردد در فضای سبز موجود و کاهش آسیب رسانی به این فضا خواهیم بود.

مطالعه حاضر همچنین نشان داد که اجرای پروژه در محدوده مورد مطالعه، علاوه بر پیامدهای مثبت، پیامدهای منفی نیز به همراه دارد. که از جمله مهم ترین آنها، می توان به نارضایتی ساکنان از عملکرد شهرداری به دلیل طولانی شدن مراحل اجرای پروژه به بیش از یک سال و ایجاد نگرش های منفی نسبت به مدیریت شهری، ضمن تحمیل هزینه های بیشتر به شهرداری اشاره داشت. در حوزه اجتماعی نیز می توان به افزایش سطح تماس با آسیب های اجتماعی روی رو گذر اشاره داشت. با وجود بافت مذهبی دو محله دولاب و حسین آباد دولاب آسیب های اجتماعی زیادی در آن شیوع دارند که شایع ترین آن ها مصرف و فروش مواد مخدر بوده است. شدت این آسیب ها در این دو محله به خصوص محله دولاب، از زمان تخریب محله اتابک و مهاجرت ساکنان آن که اکثرا افغانی هستند به این محله ها (به واسطه اجرای عملیات ساخت اتوبان امام علی (ع)) بیشتر شده است. در مطالعه پیش رو از جمله پیامدهای منفی شناسایی شده احداث رو گذر عابر افزایش سطح تماس عابران با آسیب های اجتماعی روی رو گذر به دلیل آمار بالای اعتیاد، وجود یکی از نقاط بی دفاع شهری در نزدیکی محل احداث و کم تردد بودن محدوده در ساعات اولیه و پایانی روز، در نظر گرفته شده است. افزایش رفتارهای وندالیسمی به دلیل فراهم بودن شرایط محیطی بروز آن (به علت ارتفاع زیاد و عدم دسترسی از سمت اتوبان امام علی (ع)) از سوی دانش آموزان پسر گروه سنی ۶ تا ۱۱۲ (که از جمله مهم ترین ذی نفعان این رو گذر محسوب می شوند) از دیگر پیامدهای پیش بینی شده در این زمینه بوده است.

از دیگر پیامدهای منفی در حوزه کالبدی می توان به تغییر منظر شهری به واسطه احداث رو گذر در سطح محدوده اشاره نمود. احداث بسیاری از رو گذرهای عابر پیاده تنها با تمرکز به بعد دسترسی و نقش عملکردی آن سبب نادیده گرفتن جنبه های زیبایی شناسی این سازه ها شده است. احداث رو گذر عابر شهید رحمتی نیز با توجه به بودجه در نظر گرفته شده برای آن، با افزودن یک شئی سازه ای همانند دیگر سازه های موجود در سطح محدوده، تنها با تمرکز به بعد دسترسی و نقش عملکردی آن سبب نادیده گرفتن جنبه های زیبایی شناسی و ایجاد چشم انداز نامطلوب در محیط خواهد شد. این در حالی است که ساکنان محدوده نیز ارزیابی خوبی از عملکرد شهرداری در رابطه با طراحی و زیبایی رو گذرهای عابر موجود در محدوده نداشته اند.

براساس تحلیل داده‌های پژوهش و رتبه بندی های انجام شده، تسریع دسترسی به مراکز خدمات شهری (فضای سبز، فرهنگی، آموزشی و ورزشی)، سهولت دسترسی دانش آموزان به مدرسه، تسریع دسترسی به شریان‌های خاوران، غیائی، خراسان و ایستگاه BRT و ایجاد نگرش منفی نسبت به کارایی مدیریت شهری (تاخیر در افتتاح پروژه) در رتبه‌های بالایی از نظر اهمیت قرار داشته‌اند.

در جداول زیر به پیامدهای مثبت و منفی احداث روگذر عابر شهید رحمتی به ترتیب اهمیت آن‌ها اشاره شده است.

جدول ۱: پیامدهای منفی پروژه احداث روگذر عابر شهید رحمتی به ترتیب اهمیت

پیامدها	ردیف
ایجاد نگرش منفی نسبت به کارایی مدیریت شهری (تاخیر در افتتاح پروژه)	۱
افزایش سطح تماس با آسیب‌های اجتماعی (حضور معتادان و کارتن خواب روی پل و ...)	۲
تغییر منظر شهری	۳
افزایش رفتارهای وندلیسمی	۴
افزایش هزینه‌های شهرداری (تحمیل هزینه‌های تاخیر افتتاح و نگهداری از پل)	۵
کاهش درآمد کسبه در خیابان شهید رحمتی جنوبی	۶

جدول ۲: پیامدهای مثبت پروژه احداث روگذر عابر شهید رحمتی به ترتیب اهمیت

ردیف	پیامدها
۱	تسریع دسترسی به مراکز خدمات شهری (فضای سبز، فرهنگی، آموزشی و ورزشی)
۲	کاهش مسافت و سهولت دسترسی دانش‌آموزان به مدرسه
۳	تسریع دسترسی به شریان‌های خاوران، غیائی، خراسان و ایستگاه BRT
۴	ترویج و گسترش فرهنگ پیاده‌روی در بین ساکنان
۵	افزایش ایمنی عبور و مرور عابران پیاده (سالمندان و دانش‌آموزان)
۶	ارتقاء نگرش مثبت نسبت به کارایی مدیریت شهری
۷	افزایش احساس امنیت
۸	افزایش ارتباطات ساکنان در محله دولاب و حسین آباد
۹	افزایش احساس تعلق محله‌ای
۱۰	کاهش حجم ترافیک در پیک شلوغی (۷/۵ صبح و ۱۲/۵-۱۲ ظهر)
۱۱	کاهش تخریب فضای سبز حاشیه اتوبان
۱۲	کاهش احتمال سوانح رانندگی در خیابان شهید رحمتی

نظام کاربست

در این قسمت به ارائه برنامه‌هایی برای اجتناب، تعدیل و جبران با بیان شرایط اجرای مطلوب و موثر برای کاهش تبعات منفی پروژه و تقویت آثار مهم پروژه پرداخته شده است.

جدول ۳: راهکارهای پیشنهادی

پیامد	نوع پیامد	راهکار پیشنهادی	کارگزار
ایجاد نارضایتی از کارایی مدیریت شهری (تاخیر افتتاح پروژه)	منفی	تزریق سرمایه کافی و تسریع در روند ساخت و بهره برداری قبل از آغاز به کار مدارس در سال تحصیلی ۹۵-۹۶.	معاونت مالی و اداری، معاونت حمل و نقل و ترافیک
		جلب مشارکت مردمی از طریق مسجد، مراسم مذهبی و شورایاری با هدف اطلاع رسانی از روند اجرای پروژه و مشکلات مالی به وجود آمده در خصوص تاخیر در عملیات احداث روگذر.	معاونت اجتماعی و فرهنگی - شورایاری محله حسین آباد و دولاب
		تقویت و درگیر نمودن هر چه بیشتر نقش شورایاری ها در انتقال نظرات مردم حین اجرای عملیات پروژه در خصوص خدمات مورد نیاز ساکنان در حوزه احداث این روگذر و پوشش دهی آن توسط شهرداری.	شورایاری محله حسین آباد و دولاب
افزایش سطح تماس با آسیب‌های اجتماعی	منفی	اطلاع رسانی گسترده از طریق پوستر، بروشور، نصب بنر، سایت منطقه رادیو و تلویزیون بعد از بهره برداری روگذر در رابطه با تلاش شهرداری برای حل یکی از مشکلات ترددی شهروندان که به واسطه احداث اتوبان امام علی (ع) رخ داده بود.	روابط عمومی
		نورپردازی شبانه روگذر به نحوی که امکان اختفای افراد ناباب و مزاحم فراهم نشود	پیمانکار پروژه، بهره بردار پل (امور شهری ناحیه ۴)
افزایش سطح تماس با آسیب‌های اجتماعی	منفی	گشت‌های مستمر نیروی انتظامی به منظور جلوگیری از حضور و مزاحمت معتادان و کارتن خواب‌ها و ارازل و اوباش برای عابران و به ویژه دانش آموزان، زنان و سالخورده‌گان	نیروی انتظامی
		بهره برداری و استفاده مناسب از زمین بایر مجاور روگذر در جهت رفع نیازهای ساکنان که باعث رفت و آمد بیشتر در خیابان شهید رحمتی و عدم تجمع معتادان و ارازل در این قسمت خواهد شد و تاثیر مستقیمی در افزایش امنیت عابران به خصوص در ساعات خلوت خواهد داشت.	شورایاری محله حسین آباد دولاب
		جلب مشارکت اهالی و کسبه اطراف در خصوص نظارت اجتماعی و جلوگیری از حضور معتادان و افراد مزاحم.	شورایاری محله حسین آباد دولاب

پیامد	نوع پیامد	راهکار پیشنهادی	کارگزار
تغییر منظر شهری	منفی	در نظر گرفتن اعتبار جهت طراحی المان های خاص در سازه روگذر با توجه به مولفه های هویتی محدوده، ویژگی های فرهنگی و تاریخی برای افزایش جذابیت بصری.	سازمان زیبا سازی شهرداری تهران
		ایجاد فضای سبز در لبه های روگذر و استفاده از فلاور باکس ها روی نرده ها به منظور کاشت گیاهان طبیعی یا مصنوعی. در زمینه نگهداری و آبیاری هم می توان از مشارکت ساکنان محلی اطراف پل استفاده نمود. (در انتخاب نوع گیاهان باید به این نکته را در نظر داشت که از گونه هایی استفاده شود که رشد شان باعث پوشانده شدن حفاظ ها نشود).	معاونت امور شهری - اداره زیبا سازی
		بازبینی مداوم و نظارت شهرداری بر عملکرد پیمانکار در خصوص نظافت روگذر.	بهره بردار پل (امور شهری ناحیه ۴)
		استفاده از نور پردازی مناسب برای افزایش زیبایی منظر	پیمانکار پروژه - بهره بردار پل (امور شهری ناحیه ۴)
		طراحی در رنگ آمیزی و استفاده از رنگ های متنوع به جای رنگ آمیزی ساده جهت زیباسازی سیما و منظر شهری	پیمانکار پروژه - بهره بردار پل (امور شهری ناحیه ۴)
وندالیسم	منفی	طراحی بلند تر نرده های دو طرف عرشه، استفاده از حفاظ های بلند ۱/۵ متری جهت پیشگیری از سقوط کودکان (نیم متر بلندتر از حد معمول) و نزدیک کردن نرده ها به یکدیگر جهت جلوگیری از پرتاب اجسام و فرو رفتن پا میان آن ها.	پیمانکار پروژه
		استفاده از دیواره هایی با جنس شیشه ضخیم یا طلق های پلاستیکی شفاف که دارای دید از هر طرف بوده جهت جلوگیری از پرتاب اجسام و آویزان شدن کودکان.	پیمانکار پروژه
		آموزش دانش آموزان از طریق جشنواره مشکلات با محور قرار دادن موضوع حفظ و نگهداری اموال عمومی شهری.	معاونت اجتماعی و فرهنگی - اداره آموزش - های شهروندی
		فرهنگ سازی و جلب مشارکت ذی نفعان به خصوص دانش آموزان و اولیا در رابطه با آموزش حفظ و نگهداری اموال عمومی از طریق برگزاری جلسات و کلاس های آموزشی در مدرسه، نصب بنر در سطح محدوده و توزیع کتابچه های آموزشی و بروشور در این زمینه.	معاونت اجتماعی و فرهنگی - اداره آموزش - های شهروندی
		جلب مشارکت دانش آموزان به عنوان یکی از ذی نفعان اصلی از طریق برگزاری برنامه هایی نظیر طراحی نقوش متناسب با این گروه روی پل و مشارکت دانش آموزان در رنگ آمیزی آن.	معاونت اجتماعی و فرهنگی - اداره آموزش - های شهروندی

پیامد	نوع پیامد	راهکار پیشنهادی	کارگزار
افزایش ارتباطات اجتماعی	مثبت	افزایش مقطع به مقطع تعداد روگذرهای عابر پیاده در مسیر عبور اتوبان امام علی (ع) در سطح منطقه و شناسایی بهترین محل برای احداث، با توجه به کمبود روگذر در زمینه عبور عابران پیاده از این مسیر.	شهرداری منطقه - معاونت امور شهری.
ترویج و گسترش فرهنگ پیاده روی	مثبت	در نظر گرفتن تسهیلات مناسب عابران پیاده روی روگذر، نظیر کفیوش مناسب (جهت جلوگیری از لغزندگی)، وجود سقف و نور و روشنایی مناسب...	پیمانکار پروژه - بهره‌بردار پل (امور شهری ناحیه ۴)
		جلوگیری از به وجود آمدن احساس ناامنی در میان کاربران، در این زمینه می‌توان از تمهیدات محیطی نظیر: روشنایی مناسب و تمهیدات انتظامی استفاده کرد.	پیمانکار پروژه - بهره‌بردار پل (امور شهری ناحیه ۴) - نیروی انتظامی
ترویج و گسترش فرهنگ پیاده روی	مثبت	توجه به ایمنی سازه با رعایت استانداردهای لازم و طراحی اصولی آن، نوسازی و انجام تعمیرات مداوم پل جهت افزایش تمایل شهروندان به استفاده از این روگذر و در نتیجه افزایش تعداد سفرهای پیاده.	پیمانکار پروژه - معاونت امور شهری - بهره‌بردار پل (امور شهری ناحیه ۴)
افزایش احساس تعلق	مثبت	استفاده از پتانسیل هویت تاریخی محدوده و نماد سازی های مختلف در زمینه حفظ آن از طریق فضاهای شهری. در این زمینه استفاده بهینه از وجود این روگذر برای خلق المان هایی با ارزش های تاریخی و مذهبی محله دولاب که به حفظ هویت محدوده کمک کننده باشد.	سازمان زیبا سازی شهرداری تهران
		انجام پژوهش های مستمر با محوریت بررسی و شناخت مشکلات و نیازهای شهروندان در زمینه خدمات شهری در محله هایی که اتوبان امام علی (ع) از آن ها عبور نموده است. (به خصوص محله دولاب که از هویت بالایی برخوردار است).	معاونت اجتماعی و فرهنگی - اداره مطالعات
		اقدام در زمینه حل مشکلات به وجود آمده در زمینه آلودگی صوتی شدید (با نصب سپر آگوستیکی)، ایجاد مراکز درمانی که با عبور اتوبان در این محدوده تخریب شد. ^۲	شهرداری منطقه - معاونت امور شهری
کاهش تخریب فضای سبز	مثبت	طراحی پیاده رو مناسب در خیابان شهید رحمتی جهت تردد عابران پیاده و به خصوص دانش آموزان.	معاونت حمل و نقل

۱. بر اساس نتایج بدست آمده کمبود مراکز در مانی در سطح محدوده از جمله نیاز های اولویت دار ساکنان محسوب شده است که در محله دولاب در اولویت دوم و در محله حسین آباد دولاب در اولویت اول قرار داشته است. با توجه به نتایج بدست آمده از جلسات بحث گروهی متمرکز با ساکنان، و مصاحبه با اعضای شورایی قطعه زمین بایر در انتهای خیابان شهید رحمتی جنوبی گزینه مناسبی برای احداث مرکز درمانی پیشنهاد شده است.

برنامه نظام هوشمند پایش برحسب زمانبندی و موضوع

در این بخش سعی به طراحی و تدوین نظام هوشمند پایش با هدف مراقبت‌های پس از اجرای اقدام مداخله‌ای شده است.

- تشکیل هیاتی متشکل از نماینده‌ی شورایاری محله، نماینده‌ای از سوی شهردار منطقه و نماینده‌ای از سوی معاونت امور شهری. این هیات مسئول انجام بازدیدهای دوره‌ای از پروژه و پیگیری اموری خواهد بود که در کاربست ارجاع داده شده است. این رصد با طراحی و تکمیل فرم‌های مخصوصی که در آن جدول کاربست‌ها و مراحل زمانی آن ذکر گردیده است، انجام و صورت‌جلسه خواهد شد.
- طراحی مکانیسمی موثر جهت نظارت و پایش مستمر شهرداری بر چگونگی عملکرد پیمانکار در صورت واگذاری نگه‌داری و رفت و روب روگذر، بعد از بهره‌برداری به بخش خصوصی، در این صورت معاونت امور شهری برای بررسی چگونگی عملکرد پیمانکار و پرهیز از نگاه سود انگارانه، باید پیمانکار را ملزم نماید تا به ارائه گزارش شرح عملکرد خود به صورت ماهیانه در فرم‌های تعیین شده نماید. این گزارش‌ها باید در فرم‌های تعیین شده از سوی معاونت امور شهری طراحی و برای تکمیل در اختیار پیمانکار قرار گیرد.
- انجام مطالعات نظرسنجی به صورت مستمر و سالانه از گروه‌های هدف استفاده‌کننده از روگذرهای موجود در مسیر اتوبان امام(ع) که روگذر شهید رحمتی را نیز شامل خواهد شد به منظور شناخت مسائل و کمبودهای این تسهیلات و آگاهی از میزان رضایت استفاده‌کنندگان که در نتیجه شاهد افزایش استفاده‌کنندگان از این تسهیلات خواهیم بود. معاونت امور شهری با هماهنگی اداره مطالعات و خانه پژوهش می‌تواند این نظر سنجی‌ها را انجام دهد.
- برگزاری دیدارهای مردمی مسئولان منطقه با شهروندان محله‌هایی که عبور مسیر اتوبان امام علی (ع) از محدوده مسکونی‌شان باعث به وجود آمدن مشکلاتی در زمینه‌های مختلف به خصوص در مسیر رفت و آمد روزانه آنان شده، به منظور بررسی و حل مشکلات و تقویت اعتماد اجتماعی بین شهروندان و مسئولان شهری.

- تعریف واحدی با عنوان "واحد نظارتی کاربست اتاف" در معاونت اجتماعی-فرهنگی و تدوین مقررات مربوطه در این واحد، با هماهنگی و دستور شهردار منطقه جهت میزان اعمال کاربست طرح‌ها و عملیاتی شدن مراحل مختلف آن برای اجتناب و کاهش تاثیرات منفی و افزایش تاثیرات مثبت پروژه.
- تهیه ساز و کارهای لازم برای انجام ارزیابی تاثیر اجتماعی و فرهنگی احداث روگذر شهید رحمتی، حداقل شش ماه بعد از افتتاح.

در جدول زیر به برنامه نظام هوشمند پایش بر حسب زمانبندی و موضوع اشاره شده است.

جدول ۴: برنامه نظام مراقبت هوشمند بر حسب زمانبندی و موضوع

زمان		موضوع	ردیف
بعد از بهره‌برداری	مرحله ساخت		
*	*	تشکیل هیات پیگیر جهت رصد مراحل عملیاتی کاربست‌ها	۱
*		گزارش‌دهی پیمانکار	۲
*		انجام نظر سنجی	۳
*	*	تشکیل واحد نظارتی	۴
*	*	برگزاری دیدارهای مردمی	۵
*		انجام ارزیابی تاثیر اجتماعی و فرهنگی (بعد از احداث)	۶